Környei Ágnes

Kimutatható-e regionalizmus a nemzetközi gyermekjogi normák terén Európában?

Idén lesz húsz éve, hogy megszületett egy átfogó, univerzális egyezmény[1] a gyermekjogok biztosítása érdekében, ami lehetőséget ad az elmúlt két évtized nemzetközi jogi fejleményeinek áttekintésére.

Már korábban is történtek kísérletek a gyermekjogok nemzetközi szintű megfogalmazására. Az első ilyen nemzetközi dokumentum a Genfi Nyilatkozat[2], amely az Eglantyne Jebb[3] által kidolgozott Gyermekek Chartáján alapult. A soft law keretébe tartozik az 1948-as Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, amely csak két cikkben[4] foglalkozik kifejezetten a gyermekekkel vagy a Gyermekek Jogairól szóló Nyilatkozat[5] is, amely néhány konkrét jogot is megfogalmaz (például a névhez, az állampolgársághoz vagy az ingyenes alapfokú oktatáshoz való jogot). Az Egyezségokmányok[6] az első jogilag kötelező dokumentumok, amelyek tartalmaznak néhány gyermekekre vonatkozó rendelkezést[7] is (például a gyermek joga arra, hogy a család, a társadalom és az állam megvédje[8], vagy a névhez és állampolgársághoz való jog[9], a diszkrimináció tilalma[10] vagy a gyermek védelme a szülők válásakor[11]). 1989. november 20-án született meg a kifejezetten a gyermekek jogaira vonatkozó ENSZ egyezmény, amely rekord gyorsasággal 1990. szeptember 2-án hatályba is lépett. Azóta az Egyesült Államok és Szomália kivételével a világ összes országa ratifikálta. (Az USA aláírta, de nem erősítette meg.) Később tovább pontosították a Gyermekjogi Egyezmény rendelkezéseit, amely így két kiegészítő jegyzőkönyvvel bővült. Ugyanakkor pl. az Egyesült Államok úgy csatlakozott az egyik jegyzőkönyvhöz, hogy magát a Gyermekjogi Egyezményt nem ratifikálta. A gyermekek fegyveres konfliktusokban való részvételéről szóló Jegyzőkönyv kimondja, hogy a 18 év alatti gyerekeket nem szabad katonai szolgálatra kötelezni. A gyermekkereskedelemről, gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról szóló kiegészítő Jegyzőkönyv megtiltja a címben felsorolt cselekményeket és arra szólítja fel az államokat, hogy szigorúan üldözzék és büntessék a kizsákmányolásnak ezt a formáját.

---

[1] A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban,1989. november 20-án kelt Egyezmény.

[2] 1924. szeptember 24-én fogadta el a Népszövetség közgyűlése.

[3] A Mentsétek meg a Gyermekeket (Save the Children Fund) elnevezésű szervezet megalapítója dolgozta ki a szabálygyűjteményt látván az első világháborút követően a Balkán országaiban és Oroszországban a menekült gyerekek katasztrofális helyzetét.

[4] 25(2). cikk gyermekek védelme, 26. cikk ingyenes oktatás.

[5] 1959. november 20-án fogadta el az ENSZ Közgyűlése, azóta november 20. a gyermekek jogainak világnapja.

[6] A gazdasági, szociális és kulturális jogokról 1966-ban elfogadott Egyezségokmány illetve a polgári és politikai jogokról 1966-ban elfogadott Egyezségokmány.

[7] A gazdasági, szociális és kulturális jogokról szóló Egyezségokmány 12(2a). cikke a csecsemőhalálozás csökkentéséről, 13(2) cikke a kötelező és ingyenes oktatásról. A polgári és politikai jogokról szóló Egyezségokmány 10(2). cikke a fiatalkorú vádlottak elkülönítéséről, 14(1) cikke a tárgyalás, ítélethozatal folyamán a nyilvánosság korlátozhatóságáról illetve a 14(4). cikke a fiatalkorúak külön kezeléséről az eljárás során.

[8] A gazdasági, szociális és kulturális jogokról szóló Egyezségokmány 10(3). cikk.

[9] A polgári és politikai jogokról szóló Egyezségokmány 24(2)., 24(3). cikkek.

[10] A polgári és politikai jogokról szóló Egyezségokmány 24(1). cikk.

[11] A polgári és politikai jogokról szóló Egyezségokmány 23(4). cikk.

Említést érdemel még két egyezmény, amely közvetlenül érinti a gyermekjogokat. A vándormunkások és családjaik jogait érintő egyezmény[12] csak Bosznia-Hercegovina[13], Albánia[14] (és Törökország) tekintetében lépett életbe. Egy másik fontos, az összes európai állam által aláírt egyezmény a fogyatékosok jogairól szóló egyezmény[15] illetve fakultatív jegyzőkönyve, amely 2008. május 3-án lépett hatályba[16].

Meg kell említeni még az ENSZ nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezményéhez[17] fűzött palermói jegyzőkönyvet az emberkereskedelem, különösen a nőkkel és gyermekekkel való kereskedelem megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről[18], amelyet az összes európai állam aláírt (Andorra kivételével), de hat[19] állam nem ratifikálta még.

A gyermekek jogainak betartására az európai államokat nemcsak univerzális, de regionális szerződések is kötelezik, így az **Európa Tanács** keretében létrehozott Emberi jogok Európai Egyezménye[20]. Az Egyezmény kifejezetten nem mondja ki szövegében a gyermekek jogainak védelmét[21] (kivéve az 5(1)d cikket, amely a kiskorúak őrizetbe vételének körülményeit határozza meg), de számos olyan eset került a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága elé tárgyalásra, amely érinti azokat. A szintén az Európa Tanács keretében elfogadott Európai Szociális Charta, illetve a jelen évezred szociális és gazdasági jogait egyedülálló részletességgel felmutató, az előbbit fokozatosan felváltó Módosított Európai Szociális Charta[22] a legjelentősebb olyan európai egyezmény, amely biztosítja a gyermekek jogait. A Charta kétféleképpen garantálja a gyermekek jogait születésüktől 18. életévük betöltéséig. Egyrészt olyan jogok biztosításával, amelyeknek különleges jelentősége van a gyermekek szempontjából (pl. a család szociális, jogi és gazdasági védelemhez való joga[23], az egészség védelméhez való jog[24]), másrészt rögzít kifejezetten csak a gyermekeket megillető jogokat (pl. a gyermekek és fiatalok védelemhez való joga[25]).

Meg kell még említeni a kínzás és más embertelen vagy megalázó büntetések illetve bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezményt is, amely a gyermekek esetében különlegesen kiemelt jelentőségű (családon belüli erőszak, iskolai fenyítések stb). Az

[12] International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families (New York, 18 December 1990).
[13] 2003. július 1.
[14] 2007. szeptember 5.
[15] Convention on the Rights of Persons with Disabilities (New York, 13 December 2006).
[16] Részes tagállam: Ausztria,Ciprus, Horvátország, Magyarország, San Marino, Spanyolország, Svédország, Szlovénia (2009. január).
[17] 2003. szeptember 29-én lépett életbe. Az összes európai állam és maga az Európai Közösség is aláírta, de hatan (Andorra, Csehország, Görögország, Izland, Írország, San Marino) nem ratifikálták.
[18] 2003. december 25-én lépett életbe.
[19] Csehország, Görögország, Izland, Írország, Luxemburg, San Marino.
[20] CETS 5 1950. november 4.
[21] de fontos a 2. cikk élethez való jog, 3. cikk kínzás tilalma, 4. cikk rabszolgaság és kényszermunka tilalma, 5. cikk szabadsághoz és biztonsághoz való jog, 6. cikk 1. bekezdés bírósági tárgyaláshoz való jog, de különösen a 8. cikk magán és családi élet védelme és a 12. cikk házasságkötés és családalapítás joga. Meg kell még említeni az első jegyzőkönyv 2. cikkét a szülők meggyőződésével összhangban lévő oktatáshoz és tanításhoz való jogról.
[22] ETS 163 1996/1999.
[23] Módosított Európai Szociális Charta 16. cikk.
[24] Módosított Európai Szociális Charta 11. cikk.
[25] Európai Szociális Charta a gyermekek és fiatalok védelemhez való joga (7. cikk), a gyermekek joga a szociális és gazdasági védelemre (17. cikk), amit átvett a Módosított Szociális Charta is.

egyezmény egyik legfőbb értéke a helyszíni látogatások lehetősége a vizsgált állam beleegyezésétől függetlenül.

Az általános emberi jogi egyezmények mellett speciális egyezmények is létrejöttek az Európa Tanács keretében. A négy legfontosabb, kifejezetten a gyermekjogokat érintő egyezmény a gyermekek feletti felügyeleleti jogot érintő 1980-as egyezmény, a gyerekek kapcsolattartásáról szóló 2002-es egyezmény, a gyermekek jogainak gyakorlásáról szóló 1996-os egyezmény valamint az örökbefogadásról szóló módosított egyezmény (2008).

Miután az ENSZ Közgyűlés jóváhagyta a gyermek jogairól szóló egyezményt 1989-ben, az ET Parlamenti Közgyűlése felvetette, hogy létre kellene hozni egy európai szintű egyezményt e jogok hatékony megvalósulása érdekében. 1996-ban született meg az Európai egyezmény a gyermekek jogainak gyakorlásáról[26], amely kiegészíti az ENSZ egyezményt megalkotva és megerősítve az eljárásjogi szabályokat. A gyermekjogok lényegi rendelkezéseit tartalmazó ENSZ egyezményt minden ET tagállam ratifikálta, azaz kötelezettek a 4. cikk végrehajtására, azonban az eljárásjogi szabályokat megfogalmazó európai egyezményhez még sok állam nem csatlakozott[27]. A gyermekek jogainak gyakorlásáról szóló egyezmény felállított egy állandó bizottságot (Állandó Bizottság, T-ED), amelynek feladata az egyezmény értelmezését és megvalósítását érintő bármely lényeges kérdés felvetése.

Már az eljárásjogi egyezmény előtt is születtek európa tanácsi egyezmények részterületeken. A Gyermekek örökbefogadásáról szóló európai egyezmény[28] célja a tagállamok törvényeinek harmonizálása volt, hogy elkerüljék a kollíziót, ha egyik tagállamból a másikba kerül a gyermek az örökbefogadás során. Miután több országban lehetővé vált az azonos nemű párok hivatalos együttélése, felmerült természetesen az örökbefogadás kérdése is. 2002-ben Svédország is csatlakozott Dániához, Izlandhoz és Hollandiához és engedélyezte a homoszexuális párok örökbefogadási jogát. Mivel a nemzeti szabályozás így összeütközésbe került az egyezménnyel, ezért Svédország[29], majd később Norvégia[30] kilépett az egyezményből. Ezután az ET illetékes szervei 2002-ben úgy döntöttek, hogy az 1967-es örökbefogadási egyezményt felül kell vizsgálni, amelynek néhány rendelkezése felett amúgy is eljárt az idő és ellentétbe került a folyamatosan fejlődő európai emberi jogi bírósági esetjoggal. A 2008. november 27-én aláírásra[31] megnyílt új egyezmény[32] sok rendelkezést aktualizál.

A Házasságon kívül született gyermekek jogi helyzetéről szóló európai egyezmény[33] legfőbb célja, hogy asszimilálja a házasságon kívül született gyermek státusát a házasságon belül született gyermekéhez. Az ET tagállamok fele még máig sem ratifikálta ezt az egyezményt[34].

Az Európai egyezmény a gyermekek feletti felügyeleti joggal kapcsolatos határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermek felügyeletének visszaállításáról[35] preambulumában kimondja, hogy a gyermek jóléte mindent megelőző szempont a gyermekelhelyezést érintő döntésekben. Ez egy sikeres egyezmény, hiszen a tagállamok nagy

[26] European Convention on the exercise of children's rights [CETS 160], 1996. január 25./2000.
[27] 13 állam ratifikálta és további 13 aláírta, de nem erősítette meg.
[28] European Convention on the Adoption of Children [CETS 058] 1967. április 24./1968.
[29] 2002. július 3-án bejelentette, hogy 2003. január 1-jével kilép az egyezményből.
[30] 2008. november 17-én bejelentette, hogy 2009. május 18-ával kilép az egyezményből
[31] Eddig 11 állam írta alá.
[32] Revised European Convention on the Adoption of Children ETS 202, 2008. november. 27.
[33] European Convention on the Legal Status of Children born out of Wedlock [CETS 085], 1975. októbere 15./ 1978.
[34] 22 állam ratifikálta illetve csatlakozott az egyezményhez, 3 állam pedig aláírta, de még nem ratifikálta azt.
[35] European Convention on Recognition and Enforcement of Decisions concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children [CETS 105], 1980. május 20./1983.

része, 33 állam részese már. A gyermekek felügyeletéről szóló egyezmény bizottsága (Convention Committee on the Custody Convention, T-CC) az egyezmény definíciói alapján felállított központi hatóságok képviselőivel folytatott szakmai találkozókon egyeztetik a felügyeletre és a láthatásra vonatkozó rendeletek érvényesítését szolgáló módszereket.

A globalizáció és az Európán belüli mobilizáció miatt a kapcsolattartás rendkívül fontos kérdés. A gyermekek kapcsolattartására vonatkozó egyezmény[36] szerint a szülő és a gyerek alapvető joga a rendszeres kapcsolattartás országon belül és a határokon átnyúlóan. Az egyik újítás, hogy a láthatás (access) helyett a jóval korszerűbb kapcsolattartás (contact) kifejezést használja az egyezmény. A modern terminológiával is hangsúlyozza, hogy a gyermek bizonyos jogoknak nem tárgya, hanem alanya, s hogy a kapcsolattartás nemcsak a szülők joga, de a gyermekeké is. Az egyezményt csak kevesen (6 állam) ratifikálták, és további 11 állam aláírta, de még nem ratifikálta. Ez utóbbiak között sok EU tagállam van, mert az EU szabályozás[37] miatt egyszerre kellene csatlakozniuk, de erre diplomáciai okokból még nem került sor.

Az Európa Tanács és tagállamai egyre aggasztóbbnak találták az emberkereskedelemre, prostitúcióra és pornográfiára vonatkozó adatokat, és így egy sor egyezményt, ajánlást[38] fogadtak el e témában. A Gyermekeknek a szexuális kizsákmányolással és durva bánásmóddal szembeni védelméről[39] szóló egyezmény tételesen felsorolja, hogy szigorúan tilos a megerőszakolás, gyermekprostitúció, gyermekpornográfia, gyermekek kényszerítése pornográf jelenetekben való részvételre továbbá az otthon vagy családon belül elkövetett támadásokat is bűncselekménynek tekinti. Eddig 37 állam írta alá, de még csak kettő[40] ratifikálta az egyezményt. A gyermekjogok megvalósulását is érinti a nemrég életbe lépett Emberkereskedelem elleni fellépésről szóló egyezmény[41] is, amelyet már 25 állam ratifikált vagy csatlakozott hozzá és további 16 állam alá is írta. A 2004. januárjában életbe lépett[42] Számítástechnikai bűnözésről szóló egyezmény[43] az első olyan nemzetközi szerződés, amely az interneten és más számítógépes hálózatokon elkövetett bűncselekményekkel foglalkozik, különös tekintettel a gyermekpornográfiára[44].

Az Európa Tanács keretében az egyezmények, a jogilag kötelező instrumentumok mellett ajánlások[45] is születnek, amelyek ugyan nem kötelező jellegűek a tagállamokra nézve, de nem lehet eltekinteni tőlük. Ugyanis az ajánlásokat az összes tagállam kormányainak képviselőiből álló Miniszteri Bizottság egyhangúan fogadja el, ily módon ez minden egyes tagállamnak

---

[36] Convention on contact concerning children [CETS 192], 2002. október 14./2005.

[37] 2201/2003/EK sz. tanácsi rendelet (2003. november 27.) a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről, Regulation Brussels II Bis. (A rendelet nem vonatkozik Dániára.)

[38] 1065 (1987) számú parlamenti közgyűlési ajánlás a gyerekkereskedelemről és a gyermekek kizsákmányolásának egyéb formáiról, R (91) 11 számú miniszterei bizottsági ajánlás a gyermekek és fiatal felnőttek szexuális kizsákmányolásáról, pornográfiára és prostitúcióra kényszerítéséről, és a velük való emberkereskedelemről, vagy az 1099 (1996) számú parlamenti közgyűlési határozat a gyermekek szexuális kizsákmányolásáról.

[39] Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse CETS 201, 2007. október 25.

[40] Albánia, Görögország.

[41] Convention on Action against Trafficking in Human Beings CETS 197, 2005/2008.

[42] 26 állam ratifikálta és további 20 már aláírta.

[43] Convention on Cybercrime ETS No. 185, 2001. november 23-án fogadták el.

[44] Az Egyezmény 9. cikke egészében a pedofília és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szól.

[45] Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése által elfogadott ajánlásokról illetve az ET állam- és kormányfői által meghirdetett programokról részletesebb leírást tartalmaz az Acta Humana folyóiratban megjelenő cikkünk.

szól. Továbbá jelzés értékű, hogy 2008. január 30-i ülésén (1016. ülés) a Miniszteri Bizottság gyermekkoordinátort (Thematic Co-ordinator on Children (TC-ENF)) választott a finn Irma Ertman nagykövet személyében.

Az **Európai Unió** gyermekjogi politikájának kialakítása felé az Amszterdami Szerződés jelentette az első lépést. Például a 29. cikk a gyermekek elleni támadások terén a kormányok közti együttműködés alapját teremti meg, először említve a gyermek szót az EU szerződésekben. A 137. cikk pedig jogi alapot biztosít a gyermekszegénység és a társadalmi kirekesztés elleni harchoz. De a diszkriminációmentesség kibővített formulája (13. cikk) az életkor szerinti megkülönböztetés ellen való fellépésre is lehetőséget ad. Továbbá a gyermekeket érintő újdonság, hogy a szabad mozgás, a bevándorlás és a menedékesség témái a harmadik pillérből átkerültek az elsőbe, lehetővé téve így a kormányközi együttműködés helyett a közvetlen irányelvek megfogalmazását a menedékkérő gyermekek és a határokon túlnyúló válásban érintett gyerekek jogainak védelmére. Mindazonáltal a gyermekek jogainak védelme meglehetősen esetleges és rendszertelen alapokon nyugszik és nem tükrözi az ENSZ Gyermekjogi egyezményében előírt standardokat.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája[46] a gyermekeket is érintő általános rendelkezéseken túl megfogalmazza az oktatáshoz való jogot (14. cikk), a gyermekmunka tilalmát és a fiatalok védelmét a munkában (32. cikk), de a legfontosabb a gyermekek jogát kimondó 24. cikk. Ez hivatkozik az ENSZ Egyezményre, de a szöveg kifejezetten utal a gyermek legfőbb érdekének szem előtt tartása és a gyermekeknek ügyeik intézésében való részvételének alapelveire.

Míg az Európa Tanács főleg a családjog lényeges aspektusaira koncentrál és számos nemzetközi egyezményt dolgozott ki ebben a témában, addig a **Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia** a nemzetközi magánjoggal és az igazságszolgáltatással foglalkozik. A Hágai Konferencia is számos a gyermekek védelmével foglalkozó egyezményt fogadott el. A legutóbbi egyezmények közül az egyik legfontosabb az 1993. évi egyezmény[47] az örökbefogadásról, amely az egyes tagállamok hatóságai közötti együttműködésről rendelkezik. Egy másik fontos egyezmény[48] a gyermekek jogellenes elvitelének polgári jogi vonatkozásairól szól. Az egyezmény célja a gyermekeknek a határokon átnyúló jogellenes elvitele illetve visszatartása elleni védelem, hogy a központi hatóságok együttműködési rendszere révén biztosítani lehessen azonnali visszatérésüket. A szülői felelősség, illetve a gyermekek védelmét szolgáló intézkedések esetén alkalmazandó eljárásjogról szóló 1996. évi egyezmény[49] megállapítja a joghatóság, az alkalmazandó jog, az elismerés és együttműködés szabályait.

Az **EBESZ**-nek ugyan valamennyi európai állam tagja, de ott a gyermekjogok terén nagy aktivitás nem mutatható ki. Ugyanakkor közvetetten érinti a gyermekjogokat a szervezet tevékenysége az emberkereskedelem elleni küzdelem (2006-tól új különleges megbízott), az oktatás mint konfliktus megelőzés és kezelés, a kisebbségi jogok valamint az antidiszkrimináció terén.

[46] HL C 303., 2007.12.14., 1. o.

[47] Az 1993. évi egyezmény az országok közötti örökbefogadás tekintetében a gyermekek védelméről és az együttműködésről.

[48] Az 1980. évi egyezmény a gyermekek jogellenes elvitelének polgári jogi vonatkozásairól.

[49] Az 1996. évi egyezményt a szülői felelősség, illetve a gyermekek védelmét szolgáló intézkedések tekintetében a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az elismerésről, a végrehajtásról és az együttműködésről.

Figyelmet érdemel, hogy a **Független Államok Közössége** keretében is születtek a gyermekjogokhoz kapcsolható egyezmények (10 egyezmény), amelyek ratifikációja vontatottan halad, bár gyorsabban mint a többi emberi jogi egyezményé. Kifejezetten a gyermekjogokat érintő egyezmény a tagállamok együttműködéséről szóló megállapodás[50] a kiskorúak repatriálásáról az állandó tartózkodási helyük szerinti államba. Türkmenisztán kivételével mind a 12 tagállam aláírta a megállapodást és kilenc[51] már ratifikálta is. Továbbá ide tartozik a tagállamok egyezsége[52] a fiatalkorúakkal való munka területén történő együttműködésről, amelyet a 7 aláíró országból hat már ratifikált is[53]. Az általános emberi jogi egyezmények helyzete meglehetősen lassan mozdul. Az emberi jogok és alapvető szabadságok egyezményét[54] még 1998. augusztus 11-én ratifikálta három[55] állam – ennyi ratifikáció kell az életbelépéshez – de a további négy[56] aláíró ország közül azóta is csak Kirgizisztán[57] erősítette meg az egyezményt. A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogainak biztosítására létrehozott egyezmény[58] is vontatottan kerül elfogadásra, hiszen három[59] gyors ratifikálás után lelassult a folyamat és azóta csak két[60] tagállam erősítette meg az egyezményt. A fogyatékosság és a fogyatékos személyek problémáinak megoldásában történő együttműködésről szóló egyezség[61] azonban nagyobb egyetértést tükröz, hiszen a 12 tagállamból 10 állam aláírta és 7 ratifikálta[62]. A Vándormunkások szociális védelméről szóló egyezményt[63] mind a 12 ország aláírta alá és Grúzia és Türkmenisztán kivételével már ratifikálták[64] is. A tíz évvel később hozzáfűzött jegyzőkönyvet[65] már 9[66] tagállam aláírta, és

[50] Agreement on the Cooperation of the CIS Members States on the Issues of Repatriation of Minors to the States of Their Permanent Residence. aláírás: Kisinyov, 2002. október 7.

[51] Azerbajdzsán (2004.06.10.), Fehér-oroszország (2006.07.07.), Kazahsztán (2006.08.07.), Kirgizisztán (2004.06.10.), Moldáv Köztársaság (2007.08.16.), Oroszország (2006.06.19.), Örményország (2004.06.10.), Ukrajna (2005.02.14.), Üzbegisztán (2002.01.24.).

[52] Agreement of the CIS Members States on the Cooperation in the Sphere of Work with Youth. aláírás: Moszkva, 2005. november 25.

[53] Fehér-oroszország (2006.07.14.), Kazahsztán (2006.11.14.), Kirgizisztán (2006.05.05.), Oroszország (2006.05.05.), Örményország (2006. 05.05.), Tadzsikisztán (2006.09.28.), Azerbajdzsán aláírta, de még nem ratifikálta.

[54] Convention of the CIS on Human Rights and Fundamental Freedoms, aláírás: Minszk, 1995. május 26.

[55] Fehér-Oroszország, Oroszország és Tadzsikisztán.

[56] Grúzia, Kirgizisztán, Moldávia, Örményország.

[57] 2003. augusztus 21.

[58] Convention on Ensuring the Rights of Persons Belonging to National Minorities, aláírás: Moszkva, 1994. október 21

[59] 1997. január 10-én Azerbajdzsán, Fehér-Oroszország és Örményország ratifikálta.

[60] Tadzsikisztán (2001.02.22.) és Kirgizisztán (2003.08.21.).

[61] Agreement on the Cooperation in Solving Problems of Disability and Persons with Disabilities. aláírás: Moszkva, 1996. április 12.

[62] Azerbajdzsán (1997.02.24.), Fehér-Oroszország (1997.02.24.), Kirgizisztán (1997.02.24.), Moldáv Köztársaság (2002.11.13.), Oroszország (1998.03.02.), Örményország (1999.05.17.), Tadzsikisztán (1998.05.11.) és aláírta még Grúzia, Kazahsztán és Ukrajna.

[63] Agreement on the Cooperation in the Sphere of Labour Migration and Social Protection of Migrant Workers. aláírás: Moszkva, 1994. április 15.

[64] Azerbajdzsán (1996.12.18.), Fehér-Oroszország (1997.11.20.), Kazahsztán (1995.08.11.), Kirgizisztán (1995.12.28.), Moldáv Köztársaság (1995.08.11.), Oroszország (1995.09.01.), Örményország (1996.02.26.), Tadzsikisztán (1995.08.11.), Üzbegisztán (1995.09.18.) és Ukrajna (1995.08.22.).

[65] Protocol on Changes and Amendments to the Agreement on the Cooperation in the Sphere of Labour Migration and Social Protection of Migrant Workers of 15 April 1994. aláírás: Moszkva, 2005. november 25.

három[67] már ratifikálta is. Nyilvánvaló, hogy a migráció a szovjet utódállamokban élő orosz illetve keveredett népesség miatt rendkívül fontos kérdés. A gyermekes szülőknek járó társadalmi juttatások terén adandó biztosítékokról szóló egyezményt[68] az összes tagállam aláírta és nagyon gyorsan, egy bő éven belül 9[69] ratifikálta is. Azerbajdzsán, Grúzia és Türkmenisztán azonban azóta sem erősítette meg. Az ember- és szervkereskedelem elleni harc területén született 2005-ös FÁK szintű egyezményt[70] már 9 tagállam aláírta és egy éven belül 4 állam ratifikálta is, továbbá Oroszország 2007-ben[71].

Összehasonlító elemzés

A nemzetközi kötelezettségvállalás, az egyezményekben való részvétel szerint érdekes képet mutatnak Európa országai. A nem kifejezetten a gyerekjogokhoz kapcsolódó, de azok megvalósulását is érintő univerzális egyezmények tekintetében megállapítható, hogy az ismert politikai okok folytán a két egyezségokmánynak részesei a vizsgált államok (kivétel: Andorra, Vatikán), különbségek csak a Polgári és politikai jogok Egyezségokmányához fűzött jegyzőkönyvek tekintetében láthatók, de ez most nem érinti szorosan témánkat. A vándormunkásokról szóló egyezményt egyértelműen csak a kibocsátó országok (Balkán) támogatják, ugyanakkor a fogyatékkal élőkről szóló egyezménnyel és jegyzőkönyvével, amit az államok nagy többsége aláírt. Az összehasonlítás során csak az ENSZ Gyermekjogi egyezményét és jegyzőkönyveit vettem figyelembe mint a témában legfontosabb univerzális megállapodásokat. A Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia keretében született három, a gyermekjogokhoz kapcsolható egyezményt is bevontam a vizsgálatba. A regionális szint vizsgálatakor elsősorban az ET egyezményekre (11 egyezmény) kell fókuszálni, ahol kilenc egyezmény közvetlenül kapcsolható a gyermekjogokhoz. Általános egyezményként az Európai Emberi Jogi Egyezményt és a Módosított Európai Szociális Chartát az összehasonlításnál nem vettem figyelembe. A korábban tárgyalt 10 FÁK egyezményt természetesen csak a hat[72], vizsgált FÁK ország tekintetében vettem be a vizsgálatba.

---

[66] Azerbajdzsán, Örményország, Tadzsikisztán

[67] 2006. december 15. Fehér-Oroszország, Kirgizisztán és a Moldovai Köztársaság, Kazahsztán (2008.01.11.), Oroszország (2006.12.27.), Ukrajna (2007.06.25.)

[68] Agreement on the Citizens Rights Guarantees in the Sphere of Social Allowances Payments, Compensation Payments for Families with Children and Alimonies. aláírás: Moszkva, 1994. szeptember 9.

[69] Fehér-Oroszország (1995.12.28.), Kazahsztán (1995.10.30.), Kirgizisztán (1995.12.28.), Moldáv Köztársaság (1995.04.12.), Oroszország (1995.04.12.), Örményország (1995.10.27.), Tadzsikisztán (1995.08.08.), Üzbegisztán (1995.04.12.) és Ukrajna (1996.01.30.)

[70] Agreement on the Cooperation of the CIS Member States in Combating Trafficking in Persons, Human Organs and Tissues. álírás: Moszkva, 2005. november 25.

[71] 2006. szeptember 4.: Azerbajdzsán, Fehér-Oroszország és Örményország, 2006. december 15. Kirgizisztán és 2007. február 12. Oroszország

[72] Fehér-Oroszország, Grúzia, Moldáv Köztársaság, Oroszország, Örményország és Ukrajna

A gyermekjogokat érintő nemzetközi megállapodások

	Egyezmények		Aláírásra megnyitva	Életbelépés
	ENSZ	**UN**		
1	A gazdasági, szociális és kulturális jogokról 1966-ban elfogadott Egyezségokmány	International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (New York, 16 December 1966)	1966. 12. 19.	1976. 01. 03.
2	A polgári és politikai jogokról 1966-ban elfogadott Egyezségokmány	International Covenant on Civil and Political Rights (New York, 16 December 1966)	1966. 12. 19.	1976. 03. 23.
3	ENSZ egyezmény a gyermek jogairól	Convention on the Rights of the Child (New York, 20 November 1989) **CRC**	1990. 01. 26.	1990. 09. 02.
4	A gyermekek fegyveres konfliktusokban való részvételéről szóló kiegészítő Jegyzőkönyv	Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict (New York, 25 May 2000) **AC**	2000. 05. 25.	2002. 02. 12.
5	A gyermekkereskedelemről, gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról szóló kiegészítő Jegyzőkönyv	Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography (New York, 25 May 2000) **SC**	2000. 05. 25.	2002. 01. 18.
6	ENSZ Egyezmény a vándormunkások és családjaik jogainak védelméről	International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families (New York, 18 December 1990)	1990. 12. 18.	2003. 07. 01.
7	A fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény	Convention on the Rights of Persons with Disabilities (New York, 13 December 2006)	2006. 12. 13.	2008. 05. 03.
8	A fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezményhez kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyv	Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (New York, 13 December 2006)	2006. 12. 13.	2008. 05. 03.
	ET	**Council of Europe**		
9	Emberi jogok Európai Egyezménye	CETS 5	1950. 11. 04.	1953. 09. 03.
10	Európai Módosított Szociális Karta	ETS 163	1996. 05. 03.	1999. 07. 01.

11	Gyermekek örökbefogadásáról szóló európai egyezmény	European Convention on the Adoption of Children Strasbourg CETS No.: **058**	1967. 04. 24.	1968. 04. 26.
12	Házasságon kívül született gyermekek jogi helyzetéről szóló európai egyezmény	European Convention on the Legal Status of Children born out of Wedlock Strasbourg CETS No.: **085**	1975. 10. 15.	1978. 08. 11.
13	Európai egyezmény a gyermekek feletti felügyeleti joggal kapcsolatos határozatok elismeréséről és a felügyelet visszaállításáról	European Convention on Recognition and Enforcement of Decisions concerning Custody of Children and on Restoration of Custody of Children Luxembourg CETS No.: **105**	1980. 05. 20.	1983. 09. 01.
14	Európai egyezmény a gyermekek jogainak gyakorlásáról	European Convention on the Exercise of Children's Rights Strasbourg CETS No.: **160**	1996. 01. 25.	2000. 07. 01.
15	Kiberbűntettekről szóló egyezmény	Convention on Cybercrime Budapest CETS No.: **185**	2001. 11. 23.	2004. 07. 01.
16	A gyermekek kapcsolattartására vonatkozó egyezmény	Convention on Contact concerning Children Strasbourg CETS No.:**192**	2003. 05. 15.	2005. 09. 01.
17	Emberkereskedelem elleni fellépésről szóló egyezmény	Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings Varsó CETS No.:**197**	2005. 05. 16.	2008. 02. 01.
18	A gyermekeknek a szexuális kizsákmányolással és durva bánásmóddal szembeni védelméről	Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse Lanzarote CETS No.: **201**	2007. 10. 25.	
19	Gyermekek örökbefogadásáról szóló európai egyezmény (Módosított)	European Convention on the Adoption of Children (Revised) **Strasbourg** CETS No.: **202**	2008. 11. 27.	

	Hágai Nemzetközi magánjogi Konferencia	**Hague Conference on Private International Law**		
20	Az 1980. évi egyezmény a gyermekek jogellenes elvitelének polgári jogi vonatkozásairól	**28**: Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction	1980. 10. 25.	1983. 12. 01.
21	Az 1993. évi egyezmény országok közötti örökbefogadás	**33**: Convention on Protection of Children and Co-operation in Respect of	1993. 05. 29.	1995. 05. 01.

	tekintetében a gyermekek védelméről és az együttműködésről	Intercountry Adoption		
22	Az 1996. évi egyezmény a szülői felelősség, illetve a gyermekek védelmét szolgáló intézkedések tekintetében a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az elismerésről, a végrehajtásról és az együttműködésről	**34**: Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in Respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children	1996. 10. 19.	2002. 01. 01.

Az egyezmények vonatkozásában több szempontból is elemezhetők az országok. Vizsgálhatjuk egyrészt a következetes hozzáállást, homogén politikát, azaz az összes kapcsolódó egyezmény[73] aláírását, másrészt a gyorsaságot[74], azaz az egyezmény életbelépéséhez képest mikor lett az adott egyezmény részese. Jelen elemzés azonban a regionalitásra koncentrál, azaz a környező államokkal történő együttmozgásra.

Magállamok: Németország Franciaország, Belgium, Hollandia, Luxemburg

Ország	**ENSZ egyezmények**					
	3 (CRC)		**4 (AC)**		**5 (SC)**	
	1990. *01.26.*	**1990.** 09.02.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 02.12.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 01.18.
Franciaország	*1990. 01.26.*	1990. 08.07.	*2000. 09.06.*	2003. 02.05.	*2000. 09.06.*	2003. 02.05.
Németország	*1990. 01.26.*	1992. 03.06.	*2000. 09.06.*	2004. 12.13.	*2000. 09.06.*	2009. 07.15.
Belgium	*1990. 01.26.*	1991. 12.16.	*2000. 09.06.*	2002. 05.06.	*2000. 09.06.*	2006. 03.17.
Hollandia	*1990. 01.26.*	1995. 02.06.	*2000. 09.07.*		*2000. 09.07.*	2005. 08.23.
Luxemburg	*1990. 03.21.*	1994. 03.07.	*2000. 09.08.*	2004. 08.04.	*2000. 09.08.*	

Ország	**Hágai egyezmények**					
	20 ('28')		**21 ('33')**		**22 ('34')**	
	1980. *10.25.*	**1983.** 12.01.	***1993.*** *05.29.*	**1995.** 05.01.	***1996.*** *10.19.*	**2002.** 01.01.

[73] szűken vett gyerekjogi egyezmények: ENSZ Gyerekegyezmény és jegyzőkönyvei, 9 ET egyezmény, 3 hágai egyezmény

[74] gyors alatt értendő, ha az aláírásra megnyitást követően két éven belül aláírja és további két éven belül ratifikálja

Franciaország	*1980. 10.25.*	1983. 12.01.	*1995. 04.05.*	1998. 10.01.	*2003. 04.01.*	
Németország	*1987. 09.09.*	1990. 12.01.	*1997. 11.07.*	2002. 03.01.	*2003. 04.01.*	
Belgium	*1982. 01.11.*	1999. 05.01.	*1999. 01.27.*	2005. 09.01.	*2003. 04.01.*	
Hollandia	*1987. 11.11*	1990. 09.01.	*1993. 12.05.*	1998. 10.01.	*1997. 09.01*	
Luxemburg	*1984. 12.18.*	1987. 01.01.	*1995. 06.06.*	2002. 11.01.	*2003. 04.01.*	

Ország	**ET egyezmények**									
	19 (’202’)		18 (’201’)		17 (’197’)		16 (’192’)		15 (’185’)	
	2008. *11.27.*	**R**	***2007.*** *10.25.*	**R**	***2005.*** *05.16.*	**2008.** 02.01.	***2003.*** *05.15.*	**2005.** 09.01.	***2001.*** *11.23.*	**2004.** 07.01.
Franciaország			*2007. 10.25.*		*2006. 05.22.*	2008. 01.09.			2001. 11.23.	2006. 01.10.
Németország			*2007. 10.25.*		*2005. 11.17.*				2001. 11.23.	2009. 07.01.
Belgium	*2008. 12.01.*		*2007. 10.25.*		*2005. 11.17.*	2009. 08.01.	*2003. 05.15.*		2001. 11.23.	
Hollandia			*2007. 10.25.*		*2005. 11.17.*				2001. 11.23.	2006. 11.16.
Luxemburg			*2009. 07.07.*		*2005. 05.16.*	2009. 04.09			2003. 01.28.	

Ország	**ET egyezmények**							
	14 (’160’)		13(’105’)		12 (’85’)		11 (’58’)	
	1996. *01.25.*	**2000.** 07.01.	***1980.*** *05.20.*	**1983.** 09.01.	***1975.*** *10.15.*	**1978.** 08.11.	***1967.*** *04.24.*	**1968.** 04.26.
Franciaország	*1996. 06.04.*	2007. 09.19.	*1980. 05.20*	1982. 08.04.	*1977. 09.02.*		*1967. 04.24.*	
Németország	*2000. 10.25.*	2002. 04.10.	*1980. 05.20*	1990. 10.05.			*1967. 04.24.*	1980. 11.10.
Belgium			*1980. 05.20*	1985. 10.01.				
Hollandia			*1980. 05.20*	1990. 05.23.				
Luxemburg	*1996. 01.25.*		*1980. 05.20*	1983. 05.25.	*1975. 10.15*	1982. 04.01.	*1967. 04.24.*	

Franciaország kifejezetten homogén és gyors reagálású emberi jogi politikát folytat, az ENSZ egyezményt és jegyzőkönyveit elsők között írta alá és ratifikálta. A vonatkozó hágai

egyezményeknek egyértelmű éllovasa. Az ET keretében szintén kezdeményező magatartást tanúsít. A számítógépes bűnözésről illetve a szexuális kizsákmányolásról szóló egyezmények megerősítésében élen jár. Az örökbefogadásról szóló ET egyezménynek azonban nem részese. Németország kicsit lassabban lép univerzális szinten és a gyermekkereskedelemről, gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról szóló kiegészítő jegyzőkönyvet is csak nemrég ratifikálta. A magállamok által aláírt négy[75] ET egyezményt Németország is aláírta, de kettő ratifikálására még nem került sor, a gyors aláírás után elhúzódik a ratifikációs folyamat. A hágai egyezmények terén is csak követi Franciaországot. A német emberi jogi politika homogenitása tehát alátámasztható, de kétségtelenül nehézkesebb, mások a politikailag érzékenyebb területek mint Franciaországban. (pl. házasságon kívül született gyermekek státusáról szóló ET egyezményt nem írta alá, a Számítástechnikai bűnözésről szóló egyezményt nagyon lassan ratifikálta)

A Benelux államoknál a várható nagymértékű regionalitás nem mutatható ki a gyerekjogok terén. Univerzális szinten Belgium előbb lett az egyezmények részese mint a másik két ország és mindkét jegyzőkönyvet ratifikálta. Az ET egyezmények többségét aláírta, de a hágai egyezmények tekintetében, főleg az örökbefogadás területén lassabban fogadta el a közös normákat. Hollandia reagált a leglassabban univerzális szinten és a fegyveres konfliktusok idején védendő gyermekjogokról szóló jegyzőkönyvet nem is ratifikálta még. A vizsgált ET egyezmények felét sem írta alá és csak kettőnek részese, de a hágai egyezmények körében nagy aktivitást mutat. A régió legkisebb állama Luxemburg szintén következetes magatartást tanúsít univerzális szinten, a többi állammal együtt írta alá azokat. Bár a gyermekkereskedelemről és prostitúcióról szóló jegyzőkönyvet még nem ratifikálta. A hágai egyezmények terén is kiegyensúlyozott politikát folytat, elsők között írta alá és ratifikálta az egyezményeket. Összességében az ET egyezmények ratifikálása terén meglehetősen elmaradtak a Benelux államok.

Egyesült Királyság, Írország

Ország	**ENSZ egyezmények**					
	3 (CRC)		**4 (AC)**		**5 (SC)**	
	1990. *01.26.*	**1990.** 09.02.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 02.12.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 01.18.
UK	*1990. 04.19.*	1991. 12.16.	*2000. 09.07.*	2003. 06.24.	*2000. 09.07.*	2009. 02.20.
Írország	*1990. 09.30.*	1992. 09.28.	*2000. 09.07.*	2002. 11.18.	*2000. 09.07.*	

Ország	**Hágai egyezmények**					
	20 ('28')		**21 ('33')**		**22 ('34')**	
	1980. *10.25.*	**1983.** 12.01.	***1993.*** *05.29.*	**1995.** 05.01.	***1996.*** *10.19.*	**2002.** 01.01.
UK	*1984. 11.19.*	1986. 08.01.	*1994. 01.12.*	2003. 06.01.	*2003. 04.01.*	
Írország	*1990. 05.23.*	1991. 10.01.	*1996. 06.19.*		*2003. 04.01.*	

[75] 105 (felügyelet), 185 (kiberbűntettek), 197 (emberkereskedelem), 201 (szexuális kizsákmányolás)

Ország	ET egyezmények									
	19 (’202’)		18 (’201’)		17 (’197’)		16 (’192’)		15 (’185’)	
	2008. *11.27.*	**R**	***2007.*** *10.25.*	**R**	***2005.*** *05.16.*	**2008.** 02.01.	***2003.*** *05.15.*	**2005.** 09.01.	***2001.*** *11.23.*	**2004.** 07.01.
UK	*2008. 11.27.*		*2008. 05.05.*		*2007. 03.23.*	2008. 12.17.			*2001. 11.23.*	
Írország			*2007. 10.25.*		*2007. 04.13.*				*2002. 02.28.*	

Ország	ET egyezmények							
	14 (’160’)		13(’105’)		12 (’85’)		11 (’58’)	
	1996. *01.25.*	**2000.** 07.01.	***1980.*** *05.20.*	**1983.** 09.01.	***1975.*** *10.15.*	**1978.** 08.11.	***1967.*** *04.24.*	**1968.** 04.26.
UK			*1980. 05.20*	1986. 04.21.	*1975. 10.15*	1981. 02.24.	*1967. 04.24.*	1967. 12.21.
Írország	*1996. 01.25.*		*1980. 05.20*	1991. 06.28.	*1988. 10.05.*	1988. 10.05.	*1968. 01.25.*	1968. 01.25.

A szigetországok (Egyesült Királyság, Írország) gyors támogató politikája kimutatható, ugyanakkor együttmozgásuk abban is tetten érhető, hogy egyetemes szinten a gyermekkereskedelem és pornográfia elleni küzdelem érdekében aláírt jegyzőkönyvet sokáig nem ratifikálták, Írország még a mai napig sem. Az ET egyezmények stabil támogatói, hiszen a vizsgált egyezmények nagy részének aláírói. Feltűnő, hogy az emberkereskedelemről szóló egyezményt az Egyesült Királyság az elsők között ratifikálta. Viszont az is jelzésértékű, hogy a számítógépes bűntettekről szóló egyezményt egyik állam sem írta alá. Az Egyesült Királyság a hágai egyezmények gyors és aktív részese, míg Írország itt kevésbé aktív. Például az örökbefogadásról szóló hágai egyezményt ugyan aláírta, de még nem ratifikálta, bár a vonatkozó ET egyezménynek részese. Ez nyilván összefügg azzal, hogy Írország azon kevés európai ország közé tartozik, ahol a demográfiai helyzet még kedvező.

Északi államok: Dánia, Svédország, Norvégia, Finnország, Izland

Ország	ENSZ egyezmények					
	3 (CRC)		**4 (AC)**		**5 (SC)**	
	1990. *01.26.*	**1990.** 09.02.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 02.12.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 01.18.
Dánia	*1990. 01.26.*	1991. 07.19.	*2000. 09.07.*	2002. 08.27.	*2000. 09.07.*	2003. 07.24.
Svédország	*1990. 01.26.*	1990. 06.29.	*2000. 06.08.*	2003. 02.20.	*2000. 09.08.*	2007. 01.19.
Norvégia	*1990. 01.26.*	1991. 01.08.	*2000. 06.13.*	2003. 09.23.	*2000. 06.13.*	2001. 10.02.
Finnország	*1990. 01.26.*	1991. 06.20.	*2000. 09.07.*	2002. 04.10.	*2000. 09.07.*	
Izland	1990. 01.26.	1992. 10.28.	*2000. 09.07.*	2001. 10.01.	*2000. 09.07.*	2001. 07.09.

Ország	Hágai egyezmények					
	20 (’28’)		21 (’33’)		22 (’34’)	
	1980. *10.25.*	**1983.** 12.01.	***1993.*** *05.29.*	**1995.** 05.01.	***1996.*** *10.19.*	**2002.** 01.01.
Dánia	*1991. 04.17.*	1991. 07.01.	*1997. 07.02.*	1997. 11.01.	*2003. 04.01.*	
Svédország	*1989. 03.22.*	1989. 06.01.	*1996. 10.10.*	1997. 09.01.	*2003. 04.01.*	
Norvégia	*1989. 01.09.*	1989. 06.01.	*1996. 05.20.*	1998. 01.01.		
Finnország	*1994. 05.25.*	1994. 08.01.	*1994. 04.19.*	1997. 07.01.	*2003. 04.01.*	
Izland		1996. 11.01.		2000. 05.01.		

Ország	ET egyezmények									
	19 (’202’)		18 (’201’)		17 (’197’)		16 (’192’)		15 (’185’)	
	2008. *11.27.*	**R**	***2007.*** *10.25.*	**R**	***2005.*** *05.16.*	**2008.** 02.01.	***2003.*** *05.15.*	**2005.** 09.01.	***2001.*** *11.23.*	**2004.** 07.01.
Dánia	*2008. 11.27.*		*2007. 12.20.*		*2006. 09.05.*	2007. 09.19.			*2003. 04.22.*	2005. 06.21.
Svédország			*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*				*2001. 11.23.*	
Norvégia	*2008. 11.27.*		*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*	2008. 01.17.			*2001. 11.23.*	2006. 06.30.
Finnország	*2008. 11.27.*		*2007. 10.25.*		*2006. 08.29.*				*2001. 11.23.*	2007. 05.24.
Izland	*2008. 11.27.*		*2008. 02.04.*		*2005. 05.16.*				*2001. 11.30.*	2007. 01.29.

Ország	ET egyezmények							
	14 (’160’)		13(’105’)		12 (’85’)		11 (’58’)	
	1996. *01.25.*	**2000.** 07.01.	***1980.*** *05.20.*	**1983.** 09.01.	***1975.*** *10.15.*	**1978.** 08.11.	***1967.*** *04.24.*	**1968.** 04.26.
Dánia			*1991. 04.11.*	1991. 04.11.	*1975. 10.15*	1979. 01.18.	*1967. 04.24.*	1978. 10.12.
Svédország	*1996. 01.25.*		*1989. 03.28.*	1989. 03.28.	*1975. 10.15*	1976. 06.08.	*1967. 04.24.*	1968. 06.26.
Norvégia			*1989. 01.17.*	1989. 01.17.	*1975. 10.15*	1976. 08.19.	*1967. 04.24.*	1972. 01.13.
Finnország	*1996. 01.25.*		*1994. 04.28.*	1994. 04.28.				
Izland	*1996. 01.25.*		*1996. 07.22.*	1996. 07.22.	*1977. 01.27.*		*1982. 09.27.*	

A skandináv államok az élbolyban találhatók. Mind a homogenitás, mind a gyorsaság terén az elsők között vannak, erős regionalitás is kimutatható. Univerzális szinten egyedül a gyermekkereskedelem és pornográfiáról szóló jegyzőkönyv terén mutatható ki jelentős eltérés. Svédország ugyan csak késve, de ratifikálta, míg Finnország, amely ugyan nem skandináv ország, de északi államnak tekintendő, még nem ratifikálta ezt a jegyzőkönyvet. A vonatkozó ET egyezmények nagy többségét mindegyik állam aláírta szinte egy időben. Igaz ugyanakkor, hogy kilépések is történtek[76]. A hágai egyezmények terén az együttmozgás szépen látható, csak Izland mutat némi elmaradást.

Mediterrán országok: Spanyolország, Portugália, Olaszország, Görögország, Málta, Ciprus

Ország	ENSZ egyezmények					
	3 (CRC)		4 (AC)		5 (SC)	
	1990. *01.26.*	**1990.** 09.02.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 02.12.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 01.18.
Spanyolország	*1990. 01.26.*	1990. 12.06.	*2000. 09.06.*	2002. 03.08.	*2000. 09.06.*	2001. 12.18.
Portugália	*1990. 01.26.*	1990. 09.21.	*2000. 09.06.*	2003. 08.19.	*2000. 09.06.*	2003. 05.16.
Olaszország	*1990. 01.26.*	1991. 09.05.	*2000. 09.06.*	2002. 05.09.	*2000. 09.06.*	2002. 05.09.
Görögország	*1990. 01.26.*	1993. 05.11.	*2000. 09.07.*	2003. 10.22.	*2000. 09.07.*	2008. 02.22.
Málta	*1990. 01.26.*	1990. 09.30.	*2000. 09.07.*	2002. 05.09.	*2000. 09.07.*	
Ciprus	*1990. 10.05.*	1991. 02.07.	*2008. 07.01.*		*2001. 02.08.*	2006. 04.06.

Ország	Hágai egyezmények					
	20 (’28’)		21 (’33’)		22 (’34’)	
	1980. *10.25.*	**1983.** 12.01.	***1993.*** *05.29.*	**1995.** 05.01.	***1996.*** *10.19.*	**2002.** 01.01.
Spanyolország	*1986. 02.07.*	1987. 090.1.	*1995. 03.27.*	1995. 11.01.	*2003. 04.01.*	
Portugália	*1982. 06.22.*	1983. 12.01.	*1999. 08.26.*	2004. 07.01.	*2003. 04.01.*	
Olaszország	*1987. 03.02.*	1995. 050.1.	*1995. 12.11.*	2000. 05.01.	*2003. 04.01.*	
Görögország	*1980. 10.25.*	1993. 06.01.			*2003. 04.01.*	
Málta		2000. 01.01.		2005. 02.01.		
Ciprus		1995. 02.01.	*1994. 12.17.*	1995. 06.01.	*2003. 10.14.*	

[76] Svédország illetve Norvégia kilépett a Gyermekek örökbefogadásáról szóló európai egyezményből.

Ország	ET egyezmények									
	19 (’202’)		18 (’201’)		17 (’197’)		16 (’192’)		15 (’185’)	
	2008. *11.27.*	**R**	***2007.*** *10.25.*	**R**	***2005.*** *05.16.*	**2008.** 02.01.	***2003.*** *05.15.*	**2005.** 09.01.	***2001.*** *11.23.*	**2004.** 07.01.
Spanyolország			*2009. 03.12.*		*2008. 07.09.*	2009. 04.02.			*2001. 11.23.*	
Portugália			*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*	2008. 02.27.	*2003. 05.15.*		*2001. 11.23.*	
Olaszország			*2007. 11.27.*		*2005. 06.08.*		*2003. 05.15.*		*2001. 11.23.*	2008. 06.05.
Görögország			*2007. 10.25.*	2009. 03.10.	*2005. 11.17.*		*2003. 10.09.*		*2001. 11.23.*	
Málta					*2005. 05.16.*	2008. 01.30.	*2003. 05.15.*		*2002. 01.17.*	
Ciprus			*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*	2007. 10.24.	*2003. 05.15.*		*2001. 11.23.*	2005. 01.19.

Ország	ET egyezmények							
	14 (’160’)		13(’105’)		12 (’85’)		11 (’58’)	
	1996. *01.25.*	**2000.** 07.01.	***1980.*** *05.20.*	**1983.** 09.01.	***1975.*** *10.15.*	**1978.** 08.11.	***1967.*** *04.24.*	**1968.** 04.26.
Spanyolország	*1997. 12.05.*		*1980. 05.20*	1984. 05.30.				
Portugália	*1997. 03.06.*		*1980. 05.20*	1983. 03.18.	*1979. 11.22.*	1982. 05.07.	*1978. 07.04.*	1990. 04.23.
Olaszország	*1996. 01.25.*	2003. 07.04.	*1980. 05.20*	1995. 02.27.	*1981. 02.11.*		*1967. 04.24.*	1976. 05.25.
Görögország	*1996. 01.25.*	1997. 09.11.	*1980. 05.20*	1993. 03.08.	*1988. 05.10.*	1988. 06.15.	*1967. 05.19.*	1980. 07.23.
Málta	*1999. 01.20.*		*1994. 11.24.*	1999. 10.18.			*1967. 04.24.*	1967. 09.22.
Ciprus	*2002. 09.04.*	2005. 10.25.	*1980. 05.20*	1986. 06.13.	*1978. 12.01.*	1979. 07.11.		

A mediterrán országok, különösen a régebbi EU tagállamok (Olaszország, Spanyolország, Portugália) a leggyorsabban és homogén módon csatlakoztak az univerzális jogi instrumentumokhoz. Görögország is ratifikálta a jegyzőkönyveket, de a gyermekkereskedelemről szóló jegyzőkönyvet a gyors aláíráshoz képest lassú ratifikációs folyamat követte. Érthető, mivel az emberkereskedők cél- és tranzitországa[77], különösen a nők és gyerekek válnak az emberkereskedelem és kényszermunka, szexuális kizsákmányolás áldozatává[78]. A gyermek jogellenes elvitelét tárgyaló hágai egyezményt is éppen ezért az elsők között írta alá. A két mediterrán szigetország a jegyzőkönyveket már nem ratifikálta ilyen egyöntetűen. Málta rendkívül gyorsan aláírta az egyezményt illetve a két jegyzőkönyvet,

[77] Az ECRI 2004. jún. 8-án nyilvánosságra hozott és 2003. dec. 5-én elfogadott 3. országjelentése Görögországról.

[78] Concluding Observations of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights, E/C.12/1/Add.97, of 7 June 2004, adopted on 14 May 2004, para. 18

amit gyors ratifikálás követett a gyermekkereskedelemről szóló jegyzőkönyv kivételével. A téma súlyát mutatja, hogy a vonatkozó ET egyezményt (’201’) alá sem írta. Ciprus történelmi okokból mindkét jegyzőkönyvet nagy késéssel írta alá és a fegyveres konfliktusban résztvevő gyermekek jogairól szóló jegyzőkönyvet még nem is ratifikálta. Az ET egyezmények körében egyöntetűség mutatható ki, az államok többsége az egyezmények nagy részét elsők között írta alá és legalább a felét ratifikálta is. Spanyolország némi elmaradást mutat e téren. A hágai egyezmények terén a nagyobb mediterrán országok homogenitása látható, bár Görögország az örökbefogadásról szóló egyezményből kimaradt. A hagyományosan katolikus mediterrán országok a gyermekjogok egyezményekben történő biztosítása terén összességében rendkívül aktívnak tekinthetők.

Közép-Európa: Ausztria, Svájc, Szlovénia, Lengyelország, Magyarország, Csehország, Szlovákia

Ország	ENSZ egyezmények					
	3 (CRC)		4 (AC)		5 (SC)	
	1990. *01.26.*	**1990.** 09.02.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 02.12.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 01.18.
Ausztria	*1990. 08.26.*	1992. 08.06.	*2000. 09.06.*	2002. 02.01.	*2000. 09.06.*	2004. 05.06.
Svájc	*1991. 05.01.*	1997. 02.24.	*2000. 09.07.*	2002. 06.26.	*2000. 09.07.*	2006. 09.19.
Szlovénia[79]		1992. 07.06.	*2000. 09.08.*	2004. 09.23.	*2000. 09.08.*	2004. 09.23.
Lengyelország	*1990. 01.26.*	1991. 06.07.	*2002. 02.13.*	2005. 04.07.		2005 02.04.
Magyarország	*1990. 03.24.*	1991. 10.07.	*2002. 03.11.*		*2002. 03.11.*	
Csehország[80]		1993. 02.22.	*2000. 09.06.*	2001. 11.30.	*2005. 01.26.*	
Szlovákia		1993. 05.28.	*2001. 11.30.*	2006. 07.07.	*2001. 11.30.*	2004. 06.25.

[79]Jugoszlávia 1990. január 26-án írta alá az ENSZ Gyermekegyezményt, amit 1991. január 3-án erősítettek meg.

[80] Csehszlovákia 1990. szeptember 30-án írta alá az ENSZ Gyermekegyezményt, amit 1991. január 7-én ratifikált.

Ország	Hágai egyezmények					
	20 (’28’)		21 (’33’)		22 (’34’)	
	1980. *10.25.*	**1983.** 12.01.	***1993.*** *05.29.*	**1995.** 05.01.	***1996.*** *10.19.*	**2002.** 01.01.
Ausztria	*1987. 05.12.*	1988. 10.01.	*1998. 12.18*	1999. 09.01.	*2003. 04.01.*	
Svájc	*1980. 10.25.*	1984. 01.01.	*1995. 01.16.*	2003. 01.01.	*2003. 04.01.*	2009. 03.27.
Szlovénia		1994. 06.01.	*2002. 01.24.*	2002. 05.01.	*2004. 05.13.*	2005. 02.01.
Lengyelország		1992. 11.01.	*1995. 06.12.*	1995. 10.01.	*2000. 11.22.*	
Magyarország		1986. 07.01.	*2004. 05.25.*	2005. 08.01.	*2005. 07.04*	2006. 05.01.
Csehország	*1992. 12.28.*	1998. 03.01.	*1999. 12.01.*	2000. 06.01.	*1999. 03.04.*	2002. 01.01.
Szlovákia	*1992. 12.28.*	2001. 02.01.	*1999. 06.01.*	2001. 10.01.	*1999. 06.01.*	2002. 01.01.

Ország	ET egyezmények									
	19 (’202’)		18 (’201’)		17 (’197’)		16 (’192’)		15 (’185’)	
	2008. *11.27.*	**R**	***2007.*** *10.25.*	**R**	***2005.*** *05.16.*	**2008.** 02.01.	**2003.** 05.15.	**2005.** 09.01.	**2001.** 11.23.	**2004.** 07.01.
Ausztria			*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*	2006. 10.12.	*2003. 05.15.*		*2001. 11.23.*	
Svájc					*2008. 09.08.*				*2001. 11.23.*	
Szlovénia			*2007. 10.25.*		*2006. 04.03.*				*2002. 07.24.*	2004. 09.08.
Lengyelország			*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*	2008. 11.17.	*2003. 09.24.*		*2001. 11.23.*	
Magyarország					*2007. 10.10.*				*2001. 11.23.*	2003. 12.04.
Csehország							*2003. 05.15.*	2004. 09.27.	*2005. 02.09.*	
Szlovákia					*2006. 05.19.*	2007. 03.27.			*2005. 02.04.*	2008. 01.08.

Ország	ET egyezmények							
	14 (’160’)		13(’105’)		12 (’85’)		11 (’58’)	
	1996. *01.25.*	**2000.** 07.01.	***1980.*** *05.20.*	**1983.** 09.01.	***1975.*** *10.15.*	**1978.** 08.11.	***1967.*** *04.24.*	**1968.** 04.26.
Ausztria	*1999. 07.13.*	2008. 06.25	*1980. 05.20*	1985. 04.12.	*1976. 08.19.*	1980. 05.28.	*1979. 07.05.*	1980. 05.28.
Svájc			*1980. 05.20*	1983. 09.27.	*1977. 01.27.*	1978. 05.10.	*1971. 06.03.*	1972. 12.29.
Szlovénia	*1996. 07.18.*	2000. 03.28.						
Lengyelország	*1997. 06.25.*	1997. 11.28.	*1995. 06.08.*	1995. 11.13.	*1996. 03.11.*	1996. 06.21.	*1996. 03.11.*	1996. 06.21.
Magyarország			*2002. 11.14.*	2004. 02.04.				
Csehország	*2000. 04.26.*	2001. 03.07	*1999. 04.16.*	2000. 03.22.	*2000. 04.26.*	2001. 03.07.	*1999. 12.15.*	2000. 09.08.
Szlovákia	*1998. 06.22.*		*2000. 03.02.*	2001. 05.07.				

Az alpesi országok támogató magatartása univerzális szinten egyértelmű, bár Svájc a gyermekkereskedelemről szóló jegyzőkönyv megerősítésében kissé lemaradt. Az e témában született ET egyezményt (’201’) is később írta alá és eddig még nem is ratifikálta.. Az ET egyezmények terén Ausztria abszolút éllovas, a vizsgált egyezmények majd mindegyikének aláírója és többségüket már ratifikálta is. Az önálló Szlovénia is aktív teljesítményt mutat az ET keretében, és a hágai egyezmények terén is.

A közép-európai országok nem mutatnak egységes képet. Univerzális szinten Lengyelország és Szlovákia lassan, de ratifikálta a különböző jogi instrumentumokat. Csehország nem ratifikálta a gyermekkereskedelemről szóló jegyzőkönyvet, míg Magyarország kitűnik inaktivitásával, hiszen egyik jegyzőkönyvet sem erősítette meg. Az ET keretében Lengyelország és Csehország rendkívül aktív, hiszen az egyezmények nagy részének nemcsak aláírói, de részesei is. Lengyelország demográfiai helyzete folytán a gyermekkereskedelem és a gyermekek szexuális kizsákmányolása témájában sokkal aktívabb mint a régió többi állama. Szlovákia és Magyarország a vizsgált egyezmények felét sem írta alá, Magyarország mindössze két egyezménynek részese. A hágai egyezmények terén viszont aktivitás mutatható ki a régióban.

Balti államok: Észtország, Lettország, Litvánia

Ország	ENSZ egyezmények					
	3 (CRC)		4 (AC)		5 (SC)	
	1990. *01.26.*	**1990.** 09.02.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 02.12.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 01.18.
Észtország		1991. 10.21.	*2003. 09.24.*		*2003. 09.24.*	2004. 08.03.
Lettország		1992. 04.14.	*2002. 02.01.*	2005. 12.19.	*2002. 02.01.*	2006. 02.22.
Litvánia		1992. 01.31.	*2002. 02.13.*	2003. 02.20.		2004. 08.05.

Ország	Hágai egyezmények					
	20 (’28’)		21 (’33’)		22 (’34’)	
	1980. *10.25.*	**1983.** 12.01.	***1993.*** *05.29.*	**1995.** 05.01.	***1996.*** *10.19.*	**2002.** 01.01.
Észtország		2001. 07.01.		2002. 06.01.		2003. 06.01.
Lettország		2002. 02.01.	*2002. 05.29.*	2002. 12.01.	*2002. 05.15.*	2003. 04.01.
Litvánia		2002. 09.01.		1998. 08.01.		2004. 09.01.

Ország	ET egyezmények									
	19 (’202’)		18 (’201’)		17 (’197’)		16 (’192’)		15 (’185’)	
	2008. *11.27.*	**R**	***2007.*** *10.25.*	**R**	***2005.*** *05.16.*	**2008.** 02.01.	**2003.** 05.15.	**2005.** 09.01.	**2001.** 11.23.	**2004.** 07.01.
Észtország			2008. 09.17.						*2001. 11.23.*	2003. 05.12.
Lettország					*2006. 05.19.*	2008. 03.06.			*2004. 05.05.*	2007. 02.14.
Litvánia			2007. 10.25.		*2008. 02.12.*				*2003. 06.23.*	2004. 03.18.

Ország	ET egyezmények							
	14 (’160’)		13(’105’)		12 (’85’)		11 (’58’)	
	1996. *01.25.*	**2000.** 07.01.	***1980.*** *05.20.*	**1983.** 09.01.	***1975.*** *10.15.*	**1978.** 08.11.	***1967.*** *04.24.*	**1968.** 04.26.
Észtország			*2000. 06.09.*	2001. 05.07.				
Lettország	*2000. 10.25.*	2001. 05.30.	*1999. 10.22.*	2002. 04.15.	*1999. 09.17.*	2003. 07.01.	*1999. 09.17.*	2000. 07.13.
Litvánia			*2002. 09.05.*	2003. 01.24.	*1994. 04.04.*	1997. 04.17.		

A balti államok mind részesei az univerzális egyezménynek és jegyzőkönyveinek, csak Észtország nem ratifikálta a fegyveres konfliktusban résztvevő gyermekek jogairól szóló egyezményt. Az ET egyezmények terén is feltűnően inaktív Észtország. Nem úgy Lettország, amely hat ET egyezménynek is részese. Litvánia a vizsgált egyezmények alig felét írta alá. A hágai egyezmények terén kimutatható homogenitásból csak Litvánia emelkedik ki, amennyiben az örökbefogadásról szóló egyezményt már korábban ratifikálta. Mind a hágai, mind az ET egyezmények aláírásának és ratifikálásának dátuma alátámasztja, hogy ezen államok uniós csatlakozási szándéka komoly hatást gyakorolt magatartásukra.

Városállamok: San Marino, Monaco, Liechtenstein, Vatikán, Andorra

Ország	ENSZ egyezmények					
	3 (CRC)		4 (AC)		5 (SC)	
	1990. *01.26.*	**1990.** 09.02.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 02.12.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 01.18.
San Marino		1991. 11.25.	*2000. 06.05.*		*2000. 06.05.*	
Monaco		1993. 06.21.	*2000. 06.26.*	2001. 11.13.	*2000. 06.26.*	2008. 09.24.
Liechtenstein	*1990. 09.30.*	1995. 12.22.	*2000. 09.08.*	2005. 02.04.	*2000. 09.08.*	
Vatikán	*1990. 09.30.*	1990. 04.20.	*2000. 10.10.*	2001. 10.24.	*2000. 10.10.*	2001. 10.24.
Andorra	*1995. 10.02.*	1996. 01.02.	*2000. 09.07.*	2001. 04.30.	*2000. 09.07.*	2001. 04.30.

Ország	Hágai egyezmények					
	20 (’28’)		21 (’33’)		22 (’34’)	
	1980. *10.25.*	**1983.** 12.01.	***1993.*** *05.29.*	**1995.** 05.01.	***1996.*** *10.19.*	**2002.** 01.01.
San Marino		2007. 030.01.		2005. 02.01.		
Monaco		1993. 02.01.		1999. 10.01.	*1997. 05.14.*	2002. 01.01.
Liechtenstein						
Vatikán						
Andorra				1997. 05.01.		

Ország	ET egyezmények									
	19 (’202’)		18 (’201’)		17 (’197’)		16 (’192’)		15 (’185’)	
	2008. *11.27.*	**R**	***2007.*** *10.25.*	**R**	***2005.*** *05.16.*	**2008.** 02.01.	**2003.** 05.15.	**2005.** 09.01.	**2001.** 11.23.	**2004.** 07.01.
San Marino			*2007. 10.25.*		*2006. 05.19.*		*2003. 05.15.*	2004. 09.13.		
Monaco			*2008. 10.22.*							
Liechtenstein			*2008. 11.17.*						*2008. 11.17.*	
Vatikán										
Andorra					*2005. 11.17.*					

Ország	ET egyezmények							
	14 (’160’)		13(’105’)		12 (’85’)		11 (’58’)	
	1996. *01.25.*	**2000.** 07.01.	***1980.*** *05.20.*	**1983.** 09.01.	***1975.*** *10.15.*	**1978.** 08.11.	***1967.*** *04.24.*	**1968.** 04.26.
San Marino								
Monaco								
Liechtenstein			*1980. 05.20*	1997. 04.17.	*1996. 09.02.*	1997. 04.17.	*1981. 07.02.*	1981. 09.25.
Vatikán								
Andorra			*2008. 04.14.*					

A városállamok univerzális szinten a gyors aláírók között vannak, a ratifikálás terén azonban nagyok a különbségek. Az inkább gyakorlati, konkrét szabályozást tartalmazó hágai és ET egyezmények terén pedig feltűnő az aktivitás hiánya.

Balkán országok: Románia, Bulgária illetve Horvátország, Szerbia, Montenegró, Macedón Köztársaság, Bosznia-Hercegovina, Moldovai Köztársaság, Albánia

Ország	ENSZ egyezmények					
	3 (CRC)		4 (AC)		5 (SC)	
	1990. *01.26.*	**1990.** 09.02.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 02.12.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 01.18.
Románia	*1990. 01.26.*	1990. 09.28.	*2000. 09.06.*	2001. 11.01.	*2000. 09.06.*	2001. 10.18.
Bulgária	*1990. 05.31.*	1991. 06.03.	*2001. 06.08.*	2002. 02.12.	*2001. 06.08.*	2002. 02.12.
Horvátország		1992. 10.12.	*2002. 05.08.*	2002. 11.01.	*2002. 05.08.*	2002. 05.13.
Szerbia		2001. 03.12.	*2001. 10.08.*	2003. 01.31.	*2001. 10.08.*	2002. 10.10.
Montenegró		2006. 10.23.		2007. 05.02.		2006. 10.23.
Macedón Köztársaság		1993. 12.02.	*2001. 07.17.*	2004. 01.12.	*2001. 07.17.*	2003. 10.17.
Bosznia-Hercegovina		1993. 09.01.	*2000. 09.07.*	2003. 10.10.	*2000. 09.07.*	2002. 09.04.
Moldovai Köztársaság		1993. 01.26.	*2002. 02.08.*	2004. 04.07.	*2002. 02.08.*	2007. 04.12.
Albánia	*1990. 01.26.*	1992. 02.27.		2008. 12.09.		2008. 02.05.

Ország	Hágai egyezmények					
	20 (’28’)		21 (’33’)		22 (’34’)	
	1980. *10.25.*	**1983.** 12.01.	***1993.*** *05.29.*	**1995.** 05.01.	***1996.*** *10.19.*	**2002.** 01.01.
Románia		1993. 02.01.	*1993. 05.29.*	1995. 05.01.	*2006. 11.15.*	
Bulgária		2003. 08.01.	*2001. 02.27.*	2002. 09.01.		2007. 02.01.
Horvátország	*1991. 09.27.*	1991. 12.01.			*2008. 10.30.*	
Szerbia	*1991. 09.27.*	1991. 12.01.				
Montenegró	*1991. 09.27.*	1991. 12.01.				
Macedón Köztársaság	*1991. 09.27.*	1991. 12.01.		2009. 04.01.		
Bosznia-Hercegovina	*1991. 09.27.*	1991. 12.01.				
Moldovai Köztársaság		1998. 07.01.		1998. 08.01.		
Albánia		2007. 08.01.	*2000. 09.12.*	2001. 01.01.		2007. 04.01.

Ország	ET egyezmények									
	19 (’202’)		18 (’201’)		17 (’197’)		16 (’192’)		15 (’185’)	
	2008. *11.27.*	**R**	***2007.*** *10.25.*	**R**	***2005.*** *05.16.*	**2008.** 02.01.	***2003.*** *05.15.*	**2005.** 09.01.	***2001.*** *11.23.*	**2004.** 07.01.
Románia	*2009. 03.04.*		*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*	2006. 08.21.	*2006. 07.17.*	2007. 07.16.	*2001. 11.23.*	2004. 05.12.
Bulgária			*2007. 10.25.*		*2006. 11.22.*	2007. 04.17.	*2003. 05.15.*		*2001. 11.23.*	2005. 04.07.
Horvátország			*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*	2007. 09.05	*2003. 05.15.*	2009. 02.05.	*2001. 11.23.*	2002. 10.17.
Szerbia	*2009. 06.18.*		*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*	2009. 04.14.			*2005. 04.07.*	2009. 04.14.
Montenegró	*2009. 06.18.*		*2009. 06.18.*		*2005. 05.16.*	2008. 07.30			*2005. 04.07.*	
Macedón Köztársaság			*2007. 10.25.*		*2005. 11.17.*	2009. 05.27.			*2001. 11.23.*	2004. 09.15.
Bosznia-Hercegovina					*2006. 01.19.*	2008. 01.11.			*2005. 02.09.*	2006. 05.19.
Moldovai Köztársaság			*2007. 10.25.*		*2005. 05.16.*	2006. 0519.	*2003. 05.15.*		*2001. 11.23.*	2009. 05.12.
Albánia			*2008. 12.17.*	2009. 04.14.	*2005. 12.22.*	2007. 02.06.	*2003. 10.09.*	2005. 05.27.	*2001. 11.23.*	2002. 06.20.

Ország	ET egyezmények							
	14 (’160’)		13(’105’)		12 (’85’)		11 (’58’)	
	1996. *01.25.*	**2000.** 07.01.	***1980.*** *05.20.*	**1983.** 09.01.	***1975.*** *10.15.*	**1978.** 08.11.	***1967.*** *04.24.*	**1968.** 04.26.
Románia			*2004. 05.12.*	2004. 05.12.		1992. 11.30.a		1993. 05.18.a
Bulgária			*2002. 09.18*	2003. 06.05.				
Horvátország	*1999. 03.08.*							
Szerbia	*2009. 06.18.*			2002. 01.18.a				
Montenegró	*2009. 06.18.*			2002. 01.18.a				
Macedón Köztársaság	*2001. 04.03.*	2003. 01.15.	*2001. 04.03.*	2002. 11.29.	*2001. 04.03.*	2002. 11.29.	*2001. 04.03.*	2003. 01.15.
Bosznia-Hercegovina								
Moldovai Köztársaság			*1998. 05.04.*	2004. 01.14.	*2001. 06.27.*	2002. 03.14.		
Albánia								

Románia és Bulgária univerzális szinten példás gyorsasággal vált az egyezmény és jegyzőkönyvei részesévé. Az ET egyezmények többségét aláírták, sőt Románia az általa aláírt nyolc egyezményből hatnak részes állama. A hágai egyezmények támogatása terén is aktívak ezek az államok. Az uniós csatlakozás ígérete nyilván szerepet játszott e két állam magatartásában is.

A balkán országok mind részesei az univerzális egyezménynek és jegyzőkönyveinek. Önállóságuk elnyerése óta az ET egyezmények aktív részesei. A balkán országok a gyermekkereskedelem témáját érintő ET egyezmény egyöntetű támogatói, hiszen erősen érintettek a témában. Hasonlóképpen a szexuális kizsákmányolást tiltó egyezményt is mind aláírták ezek az államok Bosznia-Hercegovina kivételével. A számítógépes bűnözést tiltó egyezmény támogatásában is megegyeznek a balkán országok. A hágai egyezményekről ez már nem mondható el.

Törökország, Oroszország, „európai” FÁK-tagállamok

Ország	ENSZ egyezmények					
	3 (CRC)		4 (AC)		5 (SC)	
	1990. *01.26.*	**1990.** 09.02.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 02.12.	***2000.*** *05.25.*	**2002.** 01.18.
Törökország		1995. 04.04.	*2000. 09.08.*	2004. 05.04.	*2000. 09.08.*	2002. 08.19.
Oroszország		1990. 08.16.	*2001. 02.15.*	2008. 09.24.		
Ukrajna		1991. 08.28.	*2000. 09.07.*	2005. 07.11.	*2000. 09.07.*	2003. 07.03.
Belarusszia		1990. 10.01.		2006. 01.25.		2002. 01.23.
Grúzia		1994. 06.02.				2005. 06.28.
Örményország		1993. 06.23.	*2003. 09.24.*	2005. 09.30.	*2003. 09.24.*	2005. 06.30.

Ország	Hágai egyezmények					
	20 (’28’)		21 (’33’)		22 (’34’)	
	1980. *10.25.*	**1983.** 12.01.	***1993.*** *05.29.*	**1995.** 05.01.	***1996.*** *10.19.*	**2002.** 01.01.
Törökország	*1998. 01.21.*	2000. 08.01.	*2001. 12.05.*	2004. 09.01.		
Oroszország			*2000. 09.07.*			
Ukrajna		2006. 09.01.				2008. 02.01.
Belarusszia		1998. 04.01.	*1997. 12.10.*	2003. 11.01.		
Grúzia		1997. 10.01.		1999. 08.01.		
Örményország		2007. 06.01.		2007. 06.01.		2008. 05.01.

Ország	ET egyezmények									
	19 (’202’)		18 (’201’)		17 (’197’)		16 (’192’)		15 (’185’)	
	2008. *11.27.*	**R**	***2007.*** *10.25.*	**R**	***2005.*** *05.16.*	**2008.** 02.01.	***2003.*** *05.15.*	**2005.** 09.01.	***2001.*** *11.23.*	**2004.** 07.01.
Törökország			*2007. 10.25.*		*2009. 03.19.*		*2003. 07.15.*			
Oroszország										
Ukrajna	*2009. 04.28.*		*2007, 11.14.*		*2005. 11.17.*		*2003. 05.15.*	2006. 12.21.	*2001. 11.23.*	2006. 03.10.
Belarusszia										
Grúzia			*2009. 03.17.*		*2005. 10.19.*	2007. 03.14.			*2008. 04.01.*	
Örményország	*2008. 11.27.*				*2005. 05.16.*	2008. 04.14.			*2001. 11.23.*	2006. 10.12.

Ország	ET egyezmények							
	14 (’160’)		13(’105’)		12 (’85’)		11 (’58’)	
	1996. *01.25.*	**2000.** 07.01.	***1980.*** *05.20.*	**1983.** 09.01.	***1975.*** *10.15.*	**1978.** 08.11.	***1967.*** *04.24.*	**1968.** 04.26.
Törökország	*1999. 06.09.*	2002. 06.10.	*1997. 10.20.*	2000. 02.08				
Oroszország	*2001. 05.10.*							
Ukrajna	*1999. 05.07.*	2006. 12.21.	*2006. 01.24.*	2008. 07.30.	*2006. 01.24.*	2009. 03.26.		
Belarusszia								
Grúzia					*2001. 11.07.*	2002. 04.30.		
Örményország								

	1[81] **199 3.**10 .24	**2**[82] **199 4.** 10.2 1**.**	**3**[83] **1996 .** 04.1 2.	**4**[84] **1994 .** 04.1 5.	**4/a**[85] **2005 .** 11.2 5.	**5**[86] **1994 .** 09.0 9.	**6**[87] **2005 .** 11.2 5.	**6/a**[88] **2006 .** 11.2 8.	**7**[89] **2002 .** 10.0 7.	**8**[90] **200 5.** 11.2 5.
Oroszország	199 8.08 .11	A	1998 .03.0 2	1995 .09.0 1	2006 .12.2 7	1995 .04.1 2	2007 .02.1 2	A	2006 .06.1 9	200 6.05 .05
Belarusszia	199 8.08 .11	199 7.01 .11	1997 .02.2 4	1997 .11.2 0	2006 .12.1 5	1995 .12.2 8	2006 .09.0 4	A	2006 .07.0 7	200 6.07 14
Örményország	A	199 7.01 .11	1999 .05.1 7	1996 .02.2 6	A	1995 .10.2 7	2006 .09.0 4	A	2004 .06.1 0	200 6.05 .05
Moldova	A	A	2002 .11.1 3	1995 .08.1 1	2006 .12.1 5	1995 .04.1 2	A		2007 .08.1 6.	
Ukrajna			A	1995 .08.2 2	A	1996 .01.3 0	A	A	2005 .02.1 4	
Grúzia	A	A	A	A		A	A		A	

Érdekesség, hogy Törökország az ENSZ Gyerekegyezményt és jegyzőkönyveit elsők között írta alá és ratifikálta. Továbbá a vizsgált ET egyezmények több mint felét szintén aláírta.

Fehér-Oroszország és Ukrajna illetve Örményország szintén részese az egyetemes egyezménynek és jegyzőkönyveinek. Ukrajna az Európa Tanács keretében kimagaslik, hiszen szinte valamennyi egyezményt aláírta és többségüket már ratifikálta is. Fehér-Oroszország (Belarusszia) helyzete különleges, mivel politikai okokból speciális vendégstátust kapott. A hágai egyezmények terén csak az ezredforduló után mutattak némi aktivitást a szovjet utódállamok. Oroszország kitűnik elutasító magatartásával, inkább a főleg általa kezdeményezett FÁK egyezményeknek vált részesévé. Oroszország és a vele szorosan együttműködő Fehér-Oroszország illetve Örményország mind a 10 vizsgált FÁK egyezményt

[81] Convention of the CIS on Human Rights and Fundamental Freedoms.
[82] Convention on Ensuring the Rights of Persons Belonging to National Minorities.
[83] Agreement on the Cooperation in Solving Problems of Disability and Persons with Disabilities.
[84] Agreement on the Cooperation in the Sphere of Labour Migration and Social Protection of Migrant Workers.
[85] Protocol on Changes and Amendments to the Agreement on the Cooperation in the Sphere of Labour Migration and Social Protection of Migrant Workers of 15 April 1994.
[86] Agreement on the Citizens Rights Guarantees in the Sphere of Social Allowances Payments, Compensation Payments for Families with Children and Alimonies.
[87] Agreement on the Cooperation of the CIS Member States in Combating Trafficking in Persons, Human Organs and Tissues.
[88] Decision on the Programme of Cooperation of the CIS Member States in Combating Trafficking in Persons for 2007-2010.
[89] Agreement on the Cooperation of the CIS Members States on the Issues of Repatriation of Minors to the States of Their Permanent Residence.
[90] Agreement of the CIS Members States on the Cooperation in the Sphere of Work with Youth.

aláírta és nagy többségét ratifikálta is. Moldova és Ukrajna is aláírta többnyire ezeket az egyezményeket, csak a megerősítés maradt el sokszor. Grúzia viszont egy egyezményt sem ratifikált. A kifejezetten a gyermekjogokhoz kapcsolható, A kiskorúak repatriálásáról szóló egyezmény támogatottsága nagy, hiszen valamennyi vizsgált állam aláírta, és Grúzia kivételével ratifikálta is. Viszont a fiatalokkal való munkáról szóló egyezményt csak a három, e téren aktív állam[91] írta alá és erősítette meg is.

[91] Oroszország, Fehér-Oroszország, Örményország.

Konklúzió

A vonatkozó nemzetközi megállapodások áttekintése alapján nem mutatható ki egyértelmű regionalitás Európa minden régiójában. A magállamok homogenitása nem egyértelmű, az egyes témák terén (pl. házasságon kívül született gyermekek státusa, számítógépes bűncselekmények) kifejezetten különbségek vannak. A Benelux államok közötti együttmozgás sem mutatható ki ebben a témában. A szigetországok eltérő demográfiai helyzete (nagycsaládok, bevándorlók) és a gyermekjogokat is érintő vallási kérdések miatt az egyezmények elfogadásában jelentkező együttmozgást nem tekinthetjük regionalitásnak. Viszont a skandináv országok körében nemcsak a regionalitás mutatható ki, de a témában normatív éllovasnak is tekinthetők. A mediterrán országok, különösen a régebbi, nagy EU tagállamok homogenitása szintén kimutatható. Ugyan a Földközi-tenger keleti medencéjében elhelyezkedő Görögország mint a gyermekkereskedelemben érintett ország kicsit gyengíti ezt az összhangot. A mediterrán szigetországok aktivitását is figyelembe véve nem annyira a régió, mint inkább a katolikus hagyományok szerepét kell kiemelni. A gyermekjogok terén Ausztria és Szlovénia speciálisan aktív, emberi jogi gyakorlatuk is kiemelkedő (pl. Szlovéniában mediáció alkalmazása). A kis alpesi országok magatartása szintén nem vezethető vissza a regionalitásra. A visegrádi országok csoportja éppenséggel a regionalitás hiányát mutatja. A városállamok példája pedig azt bizonyítja, hogy a fejlett gazdaság, a közel azonos méret nem eredményez hasonló gyakorlatot. A balti államok és a Balkán országai kapcsán ki kell emelni a nemzetközi nyomás szerepét (pl. csatlakozási szándék, ET ösztönzés, demonstrációs hatás). Ugyanis az államok különböző stratégiát választhatnak az egyezmények megvalósulását illetően. Vannak országok, amelyek kevés kötelezettséget vállalnak, de azt meg is valósítják a hatékony jogrendjük miatt, azaz az emberi jogi gyakorlat követi a politikát. Mások erőn felüli vállalásokat tesznek, amelyeket csak lassan tudnak átültetni a gyakorlatba. A stratégia megválasztása nem függ az adott ország gazdasági helyzetétől (pl. Hollandia gazdasági fejlettsége ellenére kevés egyezmény részese), sem korábbi ideológiai hozzáállásától (pl. Magyarország inaktivitása). Sőt a gyermekjogok terén különleges példák is bemutathatók. Mivel Közép- és Kelet-Európa államainak függetlenné válása idején jött létre az ENSZ Gyermekjogi egyezménye, nem véletlen hogy a régió néhány új alkotmánya rövid utalást tartalmaz a gyermekjogokra, gyakran a családról szóló cikkben vagy külön cikket szentelve a témának (Lengyelország[92], Románia[93], Szlovénia[94] és Ukrajna[95]). Kimondható, hogy az ENSZ Gyermekjogi egyezménye nagy hatással volt erre a térségre, viszont Nyugat-Európában csak két ország módosította alkotmányát[96]. További érdekesség, hogy a gyermekmunka terén a közép- és kelet-európai nemzeti előírások összhangban voltak az ENSZ Gyermekjogi egyezmény[97] szabályozásával már annak 1990-es megszületésekor. Ugyanis a régió országainak többsége jóval az ENSZ egyezmény születése előtt részese lett az ILO 138. számú egyezménynek, így nem volt elterjedt a gyermekmunka a régióban. Sok nyugat-európai állam viszont nem volt részese ennek az ILO egyezménynek[98] az ENSZ Gyermekjogi egyezményének elfogadásáig. Különlegesség, hogy a menekültügyi

[92] 1997(72. cikk)
[93] 1995(45. cikk)
[94] 1991(56. cikk)
[95] 1996-os alkotmány
[96] Belgium (22. cikk) 2000-ben, Izland (76(3). cikk) 1995-ben.
[97] 32. cikk
[98] Régóta: Belgium, Finnország, Németország, Olaszország, Hollandia, Norvégia, Spanyolország, Franciaország, Svédország 1990, Ciprus, Dánia 1997, Portugália, Törökország 1998, Izland, Svájc 1999, Ausztria, Egyesült Királyság 2000. Jelenleg csak Andorra, Szentszék, Liechtenstein és Monaco nem részese.

szabályozás[99] speciális figyelmet kapott Közép- és Kelet-Európában. Mivel 1990 után fogadták el a menekültekről szóló törvényeket, a nemzetközi közösség felé nyitásként a legfrissebb nemzetközi emberi jogi standardokat fogadták el. Másrészt a térségben kitört katonai konfliktusok menekültáradatot eredményeztek, ami szintén előtérbe helyezte a kérdést. Összességében megállapítható, hogy Közép-Kelet-Európában az ENSZ Gyermekjogi egyezményének inkorporálása (beemelése) széleskörű volt, míg Nyugat-Európában ez kevésbé szisztematikusan történt.

A címben feltett kérdésre válaszolva régióhoz köthető együttmozgás igazán a skandináv államok között mutatható ki. A másutt is látható korreláció mögött egyéb tényezők mutathatók ki mint például vallási hagyományok, demonstrációs hatás. Különlegesség továbbá, hogy az északi országokban a gyermekjogok biztosítása rendkívül magas szintű, az új normák kialakításában élen járnak. Mivel az ezredforduló után különböző okokból (pl. demográfiai aránytalanságok, bevándorlás) teljesen nyilvánvalóvá vált, hogy a gyermekek helyzete Európa jövőjének kulcsát jelenti, döntő kérdéssé válik, hogy Európa többi állama a témánk szempontjából „normaéllovas" skandináv régiót követi-e, avagy az ott zajló folyamatokat egy sajátos történelmi fejlődés révén kialakult kísérletnek tekinti.

[99] A gyermek jogairól szóló ENSZ egyezmény 20. cikke.